LIBISzine

HET LIBIS MAGAZINE ▪ JUNI 2016 ▪ NUMMER 11

Research Data Management
Van dichterbij bekeken

Europeana Space
Creativity@work

Iedereen wetenschapper met Citizen Science?

Alma Analytics
Een kijkje achter de schermen

Smartphone of face-to-face?
Een gesprek met Dirk De Wachter



VOORWOORD

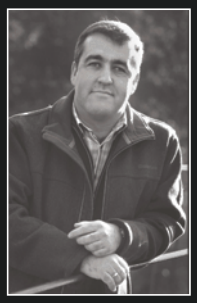

Het zal u misschien verwonderen maar we starten dit LIBISzine met een pleidooi voor inter-menselijke aandacht. Thomas Davenport en John Beck, de auteurs van “The attention economy” waarschuwden ons al in 2002 voor de gevaren die de toevloed aan informatie met zich meebrengt. Dirk De Wachter, psychiater en auteur van Borderline times, licht toe waarom onze gedigitaliseerde informatie-maatschappij zo’n nood heeft aan authentieke, menselijke aandacht.

In dit LIBISzine staan we ook stil bij het toenemende belang van digitale onderzoeksdata en de daaraan gekoppelde toenemende nood aan Research Data Management. Een onderwerp waarin Roxanne Wyns, Businsess Consultant bij LIBIS, u graag wegwijs maakt.

Zegt Europeana Space u iets? Het Europees project gaat de uit-daging aan om het Europees digitaal patrimonium als hefboom voor de creatieve industrie in te zetten. Fred Truyen, hoogleraar aan de Faculteit Letteren van de KU Leuven, geeft u alvast z’n visie op dit bijzondere project.

Civic Epistemologies is een ander thema dat we in dit magazine belichten. Het is een project waarin het LIBIS-team participeerde en dat aangeeft welke uitdagingen maar ook opportuniteiten citizen science of burgerparticipatie binnen het wetenschappelijk onderzoeksdomein te bieden hebben.

Uit bevragingen over het LIBISzine is gebleken dat een groot deel van onze lezers voorstander is om over een aantal onderwerpen diepgaandere technische informatie te lezen. Daarom hebben we een nieuwe rubriek in het leven geroepen “Integratie”. In dit LIBISzine gaan we bijvoorbeeld dieper in op Alma Analytics binnen uw bibliotheek, de toepassing die u helpt uw professionele doelstellingen te realiseren.

Had u graag een update over het vernieuwingsproces van Limo of hoe we de “usability testing” aanpakken? Dan verwijzen we je graag naar pagina’s 20/21. Ook de LIBISnet werkgroepen die met de migratie van Aleph naar Alma een doorstart kende nemen we onder de loep.

En last but not least, laten we u een kijkje nemen achter de schermen van de bibliotheek van Luca School of Arts, campus C-mine Genk. Hilde Nelissen is er de bibliothecaris van dienst die u rondleidt in een bibliotheek met een hart voor creatieve en artistieke ideeën. Ze laat u ook kennismaken met een interessant internationaal initiatief: Cycling for Libraries.

U ziet het, opnieuw een gevarieerd aanbod. Ik hoop alvast dat u er veel leesplezier aan beleeft.

Jo Rademakers
Hoofd LIBIS

INHOUD

INFORMATIE 1

- Nieuwsitems

INSPIRATIE 2

- De waarde van menselijke aandacht
  Een gesprek met Dirk De Wachter

INNOVATIE 4

- Research Data Management
  Van dichterbij bekeken met
  Roxanne Wyns
- Europeana Space
  Visietekst van Fred Truyen

INTERACTIE 12

- Citizen Science
  LIBIS' bijdrage aan het project
  Civic Epistemologies

INTEGRATIE 16

- Alma Analytics
  Van statistieken naar business intelligence

IN TEAM 19

- De LIBIS Helpdesk onder de loep

LIBISnet 20

- Limo's nieuwe gebruikersinterface
- LIBISnet gebruikersdag:
  tijd voor een evaluatie
- Bib in de kijker: Op bezoek bij
  Luca School of Arts (Genk)
  met als gids, Hilde Nelissen
- LIBISnet werkgroepen: een update
- De mens achter LIBISnet: Fleur De Jaeger



Codex Eyckensis

Begin dit jaar werd de Codex Eyckensis, het oudste verluchte handschrift van de Benelux, online ter beschikking gesteld. In opdracht van de Stad Maaseik werd onder leiding van professor Lieve Watteeuw (Illuminare, Studiecentrum voor Middeleeuwse Kunst van de KU Leuven) de Codex Eyckensis op zeer hoge resolutie gedigitaliseerd door het Digitaal Labo van de KU Leuven Universiteitsbibliotheek.

Voor de ontsluiting en de langetermijnbewaring van de digitale beelden werd er beroep gedaan op de ervaring van LIBIS. De gegevens werden opgeladen in Teneo, via de Mirador hoge resolutie viewer kan dit unieke manuscript worden geraadpleegd.

Meer informatie
www.libis.be/blog

Magister Dixit Project

Begin maart lanceerde LECTIO het Magister Dixit-project. Duizenden pagina's collegedictaten afkomstig uit de collecties van de KU Leuven en de Université Catholique de Louvain (UCL) uit de periode 1425-1797 werden gedigitaliseerd en samengebracht in één state-of-the-art portaal dat door LIBIS ontwikkeld werd. Dankzij deze unieke samenwerking tussen de KU Leuven en de UCL werden de Leuvense collegedictaten op digitale wijze opnieuw samengebracht.

Binnenkort worden hier dankzij een partnerschap met de Koninklijke Bibliotheek nog nieuwe dictaten aan toegveoegd. LIBIS zorgde, naast het publicatieplatform dat onderzoekers toelaat om de rijke metadata (UBD Metadata) te consulteren, ook voor de langetermijnbewaring en ontsluiting van de gedigitaliseerde manuscripten via de Mirador hoge resolutie viewer. Hierdoor komt het kwalitatief hoogstaande digitaliseringswerk dat door het Digitaal Labo (Universiteitsbibliotheek KU Leuven) gedigitaliseerd werd, volledig tot zijn recht.

Meer informatie
www.kuleuven.be/lectio

Flandrica.be

Zeven bibliotheken presenteren 76 nieuwe pareltjes uit hun collecties in de online erfgoedbibliotheek Flandrica.be. Sinds de laatste update zijn er twee nieuwe partners toegetreden: de bibliotheken van het Museum Plantin-Moretus en het Museum voor Juwelen, Edelsmeedkunst en Diamant.

Flandrica.be krijgt elk half jaar een update met nieuwe titels. Bij elk werk wordt er een korte toelichting over de achtergrond of de inhoud voorzien. Deze keer werden daar ook links naar relevante Wikipedia-artikels aan toegevoegd. Zo wordt het nog gemakkelijker om de context van deze historische teksten te leren kennen.

Meer informatie op
www.libis.be/blog

Menselijke aandacht
Het nieuwe goud



“Zet je smartphone af en ga wat meer op café.” Zo spoorde Dirk De Wachter in een recent interview met “De Morgen” jongeren aan om elkaar wat meer lijfelijke aandacht in plaats van een volgende “like” te geven. Waarom is die menselijke aandacht zo essentieel? We stelden de vraag aan Dirk De Wachter.

In het boek “The attention economy” waarschuwden de auteurs, Thomas Davenport en John Beck, ons al in 2002 hoe de gigantische overvloed aan informatie onze aandacht versnippert en ons weerhoudt te focussen op het essentiële. Hoe zou u de impact van de informatie-tsunami op onze menselijke psyche omschrijven?
De nieuwe media leveren ons een onophoudelijke stroom aan informatie. Op zich is dat een boeiend gegeven maar tegelijkertijd houdt het een gevaar van overprikkeling in. Ons brein beschikt maar over een beperkte capaciteit om informatie op te nemen. Overdaad schaadt, dat geldt ook voor onze hersenen. Het is dan ook geen toeval dat burn-out dé ziekte van deze tijd is.

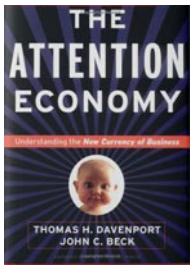

Die overprikkeling veroorzaken we voor een deel zelf. Want we willen met z’n allen toch maar niets missen. Kijk maar naar onze vrije tijd. Die vullen we met allerlei activiteiten die we dan nog eens via sociale media delen. We worden overladen door zoveel “bullshit” dat we de wezenlijkheid – daar waar het echt om gaat – dreigen te missen.

Hoe verrijkend onze nieuwe communicatietechnologieën ook zijn, ik stel vast dat ze geen alternatief vormen voor het echte menselijke contact. Met elkaar via mail of Skype communiceren, kan handig zijn. Maar er gaat niets boven een gesprek waar we elkaar in de ogen kijken en naar elkaar luisteren zonder dat er een scherm tussen ons staat. Dat soort contact waarbij je de andere ziet, hoort en eens kan aanraken; is wat ons tot mens maakt.

Zou het kunnen dat we als mens op onze mentale grenzen aan het botsen zijn wanneer het over het vergaren en absorberen van informatie gaat?
Je kan stellen dat we geëvolueerd zijn van een tijd waarin mensen informatie misten omdat ze er geen toegang toe hadden tot een tijd waarin mensen het wezenlijke missen omdat ze overspoeld worden door informatie. Vandaag zie ik heel wat ontwrichte mensen. Ze leven op het eerste zicht succesvolle levens, zijn op vele vlakken “connected” maar missen wat we als mens zo broodnodig hebben: de aandacht van de andere. Willen we niet allemaal door de andere gezien, gehoord, gevoeld en begrepen worden?

De filosoof Emmanuel Levinas zegt het treffend: “Ik ben in de ogen van de andere.” Als mens bestaan we pas echt in de ontmoeting met de andere. Het is de verbinding met de andere die maakt wie we zijn. Als nieuwe media ons helpen om die ontmoetingen tot stand te brengen, dan zijn we op de goede weg. Maar wanneer die moderne media een vervanging worden voor wat we als mens echt nodig hebben, dan gaat het vaak fout.

“Als mens bestaan we pas echt in de ontmoeting met de andere.”

Een face-to-face contact met je zakenpartner, een postbode met wie je een gesprek hebt, een verpleegster die je verzorgt, een bankbediende die je kent; het is belangrijker dan we op het eerste zicht zouden denken.

De digitale informatiemaatschappij slorpt onze aandacht zodanig op dat we steeds maar minder tijd hebben voor echte contacten. Wat doet dit met ons als mens en samenleving?

Als nieuwe media en communicatie van mens tot mens een en-en-verhaal vormen, dan is er niets aan de hand. Maar ik merk dat de kanalen langs de welke het menselijk verdriet op een natuurlijke weg in onze sociale weefsels opgelost wordt, steeds meer opdrogen en door de nieuwe media vervangen worden. Dat is problematisch want ze vormen geen volwaardig alternatief voor de lijfelijke aanwezigheid en het luisterend oor van de andere die zo'n belangrijke rol in het helingsproces spelen.

"Overdaad schaadt, dat geldt ook voor onze hersenen."

Sociale media zoals Facebook mogen dan wel het leggen van contacten vergemakkelijken en leuke momenten opleveren, ze blijven vooral een virtuele wereld waar de illusie van vrolijkheid in stand gehouden wordt. Ze zijn de ideale plek om partytime met elkaar te delen maar veel minder geschikt om bij diep menselijke emoties te blijven stilstaan en ze ten volle te beleven.

Technologie maakt het mogelijk dat we toegang krijgen tot nooit eerder geziene hoeveelheden informatie en meningen, maar tegelijkertijd versmalt het onze scope. Het lijkt alsof de nieuwe technologie ons helpt om onze aandacht meer te focussen maar ondertussen staat haar efficiëntie onze creativiteit en onze mentale rust, die essentieel is voor het functioneren van ons brein, in de weg.

"Wetenschappelijke studies tonen aan dat bepaalde zones in ons brein oplichten wanneer we ons verbonden voelen."

We denken dan dat we dit kunnen oplossen door mindfulness sessies of wellness programma's te volgen om onze batterijen op te laden. Maar moeten we ons niet eerder de vraag stellen hoe we ervoor kunnen zorgen dat onze batterijen langer meegaan? Kunnen we stilte en rust niet inweven in ons dagelijks bestaan in plaats van door te drammen en zelfs in het weekend nog een heel programma te "moeten" afwerken?

Het zou in ieder geval heel wat mensen tegen een burn-out kunnen beschermen. Toch blijft het moeilijk je niet door de ratrace te laten meeslepen.

Ik ben ervan overtuigd dat onze samenleving die steeds maar meer aan het doordrammen is, nood heeft om een versnelling trager te gaan. Going slow, het is iets wat we gaan moeten leren. Misschien klinkt het niet meteen als een efficiënte formule. Op lange termijn kan onthaasting ons heel wat burn-outs en maatschappelijke ellende besparen. Je stelt trouwens vast dat als je de stap zet om te vertragen, je plots weer meer aandacht krijgt voor de gewone dingen die het leven net zo bijzonder maken. Een babbeltje met de buurman over hoe het met z'n hondje gaat; zoiets kan een mens doen opbeuren.

Moeten we niet leren om al die technologie de juiste plaats in ons leven geven?

De eerste stap naar de wijsheid is bewustwording. Op dat vlak ben ik positief. Zeker bij de huidige generatie jongeren zie ik positieve signalen. Ze denken bewuster na over het gebruik van hun smartphone. Bij sociale bijeenkomsten beslissen ze regelmatig om alle communicatietechnologie opzij te schuiven. Ook thema's zoals een gezonde work-life balance, liggen hen nauw aan het hart. Die mindset staat in sterk contrast met het vooruitgangsdenken van mijn generatie. Vandaag zijn mensen zich steeds meer bewust dat er meer in het leven is dan een carrière uit te bouwen.

Bij de oudere generatie zie je een ander denkpatroon. Bij hen ligt het moeilijker om zich minder afhankelijk op te stellen ten aanzien van de veeleisende levensstijl die ze opgebouwd hebben. De knop omdraaien en tijd en ruimte maken voor een leven dat niet langer door hun elektronische agenda gedicteerd wordt, is allesbehalve evident.

U hebt het vaak over verbondenheid. Kan verbondenheid ons helpen om ons in ons hectisch bestaan overeind te houden?

Samen leven is de essentie van ons menselijk bestaan. Tijd maken voor elkaar is niet alleen een remedie, het is de kern. Wetenschappelijke studies tonen aan dat bepaalde zones in ons brein die emotioneel stabiliserend en helend zijn, oplichten wanneer we ons verbonden voelen. Het zegt veel over hoe we als mens functioneren. Hoe meer tijd we voor elkaar maken, hoe beter we ons behoeden om tegen onze grenzen aan te lopen.

Die verbondenheid zit vaak in kleine dingen. Mensen die op een zomeravond samen op een marktplein zitten en naar de zonsondergang kijken. Of 's avond thuiskomen en aan je geliefde vragen hoe het vandaag geweest is en dan samen de groenten schillen en de vaat doen. Verbondenheid manifesteert zich meestal niet in het spectaculaire maar in het gewone. Of in de stilte die zo noodzakelijk is om aandachtig naar de andere te kunnen luisteren.

Research Data Management
Van dichterbij bekeken



Het groeiende belang van digitale data zorgt ervoor dat ook onderzoeksdata steeds vaker gedeeld en herbruikt worden. Een efficiënt Research Data Management is dan ook meer dan ooit aan de orde. Roxanne Wyns, Business Consultant, legt ons uit waarom.

Wat houdt de term Research Data Management in?

Laten we beginnen met de term research data of onderzoeksdata. Dit zijn alle gegevens die in het kader van een wetenschappelijk onderzoeksproject worden gegenereerd. Hierbij kan het gaan over fysieke objecten zoals bijvoorbeeld dia's, artefacten of labmonsters. Vandaag gaat het echter vooral over digitale bestanden (bijvoorbeeld databases, surveys, algoritmes, ...) die de vorm van een relatief kleine tot een gigantisch grote dataset kunnen aannemen. Samen vormen ze de basis van zowel onderzoeksresultaten als publicaties.

De laatste jaren is het aantal digitale onderzoeksdata enorm toegenomen. De nood om research data zo efficiënt mogelijk te beheren is een belangrijke uitdaging. Research Data Management of Onderzoeksdatabeheer zorgt er nu net voor dat we onderzoeksdata op een correcte manier creëren, verwerken, ontsluiten en bewaren. Hoe zorgvuldiger dit gebeurt, hoe vlotter de doorstroming van deze data in de verschillende onderzoeksstadia kan gebeuren.

Waarom is Research Data Management zo essentieel voor wetenschappelijk onderzoek?

De voorbije jaren is het bewustzijn gegroeid dat goed wetenschappelijk onderzoek staat of valt met goed databeheer. Denk maar aan het motto van het Digital Curation Centre in Groot-Brittanië: "because good research needs good data". Hun slagzin geeft duidelijk aan dat RDM een hot item is. Het is trouwens niet alleen belangrijk dat publicaties zo toegankelijk mogelijk zijn. Transparantie over de bronnen waarop deze publicaties gebaseerd zijn, is evenzeer essentieel om tot innovatief en onderbouwd wetenschappelijk onderzoek te komen.

Professioneel RDM levert als toegevoegde waarde dat het verloop van je onderzoek efficiënter verloopt. Je voorkomt situaties waarbij waardevolle data verloren gaan of moeilijk terug te vinden zijn. Zeker in projecten waaraan meerdere wetenschappers samenwerken, zorgt het voor een efficiëntiewinst. RDM zorgt er immers voor dat je op een gestructureerde en gestandaardiseerde manier data opslaat en bewerkt waardoor je vlotter data met elkaar kan delen.

Een ander belangrijk pluspunt is dat onderzoeksdata die duurzaam bewaard worden later een waardevolle basis voor nieuwe onderzoek kunnen vormen. Bestaande data waarop nieuwe onderzoeksmethodologieën toegepast worden, kunnen op die manier nieuwe, interessante onderzoeksresultaten opleveren. Het is alvast een visie die Europa met Horizon 2020, het Europese kader - programma voor Onderzoek en Innovatie, stellig promoot en die aangeeft dat Europa de ambitie heeft om van open access naar open science te evolueren.

Trouwens, RDM is een doeltreffend wapen tegen wetenschappelijke fraude. Als je naast het artikel ook de gebruikte bronnen en datasets publiceert, wordt de kans dat data gemanipuleerd worden aanzienlijk kleiner. Het resultaat hiervan is een hogere wetenschappelijke integriteit. Dit komt niet alleen de impact van het onderzoek ten goede. Het geeft sponsors extra vertrouwen om een wetenschappelijk onderzoeksproject te financieren.

"Het is essentieel dat onderzoeksdata in hun oorspronkelijke vorm bewaard worden."

De bouwstenen van een “Data Management Plan”



Projectbeschrijving

- Nauwkeurige omschrijving van het doel van het onderzoek
- Opsomming van de betrokken partijen, beschikbare resources, tools en diensten

Databeschrijving

- Bepalen van data collectie procedures, het volume en het type data dat verzameld zal worden
- Inschatten van de aangroei van data die verwacht wordt

Standaarden

- Standaarden voor formaten, bij voorkeur open formaten
- Consequente naamgeving van files en directories
- Consistente toepassing van metadata

Planning i.v.m. de opslag van data

- Bepalen welke files en formats gebruikt zullen worden
- Definiëren van procedures i.v.m. opslag en back-up van de onderzoeksdata tijdens het onderzoeksproces

Intellectueel eigendom

- Afspraken rond eigendomsrechten
- Afspraken i.v.m. vertrouwelijkheid van gegevens

Toegangsbeleid

- Bepalen wie toegang krijgt tot welke gegevens
- Duidelijk maken welke gegevens t.a.v. derden beschikbaar gemaakt worden

Langetermijnbewaring

- Vooruitzien op het vlak van langetermijnbewaring
- Archiveringsplan opmaken

Kan je een paar voorbeelden geven van instellingen die de spelregels van Research Data Management op een adequate manier toepassen?
In Nederland heb je “Data Archiving and Networked Services” (DANS). Dit instituut stelt onder meer een repository voor onderzoekers ter beschikking. Op die manier kunnen zij hun digitale onderzoeksgegevens niet alleen duurzaam archiveren maar ook hergebruiken en delen met anderen.

Een ander voorbeeld is het “UK Data Archive” in Groot-Brittanië. Zij beschikken over de grootste collectie van digitale data rond sociale en humane wetenschappen. Zij gaan zelfs zo ver dat ze onderzoekers die voor hun wetenschappelijk werk subsidies kregen, verplichten hun data via hun digitaal platform beschikbaar te maken.

Op welke manier integreert de KU Leuven de basisprincipes van Research Data Management in haar werking?
Ook voor de KU Leuven wordt het goed beheer van onderzoeksdata hoe langer hoe meer een essentieel onderdeel van vooruitstrevend wetenschappelijk onderzoek. In december 2014 werd een beleidsrichtlijn i.v.m. goed beheer van onderzoeksdata goedgekeurd. Deze richtlijn werd door DOC (Dienst Onderzoeks-coördinatie) in samenwerking met een aantal partners voorbereid. Het was het officiële startschot waarmee RDM binnen de universiteit een volwaardige plaats kreeg.

De richtlijn specificeert onder meer dat de resultaten van een onderzoek vijf jaar na publicatie of afsluiten van financiering bewaard moeten worden en ter beschikking kunnen gesteld worden. De universiteit engageert zich om hiervoor de nodige ondersteuning te bieden. Dit kan in de vorm van opleidingen en advies maar vooral door werk te maken van de uitbouw van een betaalbare infrastructuur voor het beheer van onderzoeksdata in alle stappen van het onderzoeksproces.

Als het gaat over toepassingen waarbij grote hoeveelheden data gecreëerd, beheerd en gearchiveerd worden, kan LIBIS trouwens geschikte oplossingen aanbieden.

Of het vandaag verplicht is om een datamanagement plan voor elk onderzoeksproject in te dienen? Het hangt grotendeels af van wat de financierder verwacht. Zo is het bij H2020-projecten wel verplicht, maar bij Fonds Wetenschappeljik Onderzoek FWO-aanvragen nog niet. Toch is het nuttig zo’n plan al van bij je projectaanvraag op te stellen. Het getuigt van een doordachte aanpak en versterkt de geloofwaardigheid van je project. Ook het feit dat de onderzoeksdata die het project oplevert later eventueel kunnen gedeeld worden, is natuurlijk een pluspunt omdat je op deze manier je onderzoeksresulaten extra kan valoriseren.

Hoe kan LIBIS organisaties bijstaan om tot een duurzaam databeheer te komen?
We kunnen hen tijdens verschillende stadia van de data lifecycle begeleiden met de expertise die wij op het vlak van data collection, data processing, data distribution en archivering verzameld hebben. Belangrijk om te vermelden is dat de Universiteitsbibliotheek een steunpunt RDM opgericht heeft waar onderzoekers van de KU Leuven al tijdens de conceptfase terechtkunnen voor het opmaken van hun data management plan.

Wat data collection en processing betreft, kunnen wij onze partners een performante research database aanbieden waar onderzoeksdata op een overzichtelijke manier gecreëerd en beheerd worden. Uiteraard hebben we ook expertise rond metadata en datatransformatie in huis die we ten dienste kunnen stellen zodat het uitwisselen en beschikbaar stellen van data volgens de meest hedendaagse principes plaatsvinden.
Bij archivering focussen we vooral op langetermijnbewaring waarbij de authenticiteit, uniciteit en integriteit van de datasets centraal staan.

“RDM is een doeltreffend wapen tegen wetenschappelijke fraude.”

Het is namelijk essentieel dat onderzoeksdata in hun oorspronkelijke vorm bewaard worden zodat ze in de toekomst door onderzoekers kunnen blijven geraadpleegd en correct geïnterpreteerd worden.

Welke zijn de voornaamste vruchten die RDM oplevert?
Samengevat kan je stellen dat het duurzaam opslaan en managen van onderzoeksdata via een repository, ervoor zorgt dat deze data permanent toegankelijk blijven, vlot hergebruikt en gedeeld kunnen worden. Bovendien draagt RDM bij tot meer zichtbaarheid van het onderzoek wat bijdraagt tot de geloofwaardigheid en valorisatie van het wetenschappelijk onderzoek.

De hoeveelheid data blijft aan een gigantisch tempo toenemen. Hoe zie je binnen deze toename de positie van RDM evolueren?
Het goede nieuws is dat de systemen om data op te slaan steeds performanter en kostenefficiënter worden. Het is duidelijk dat met de toename van onderzoeksdata ook de noodzaak om deskundig te selecteren steeds groter wordt. Hierin is er een belangrijke rol voor bibliotheken weggelegd. Zij zijn immers goed geplaatst om advies te geven over welke informatie binnen welke context het meest kostbaar is. Dat digitale onderzoeksdata zullen toenemen is een zekerheid. Het komt erop aan ze op een doordachte manier te beheren zodat ze als een echte hefboom voor het wetenschappelijk onderzoek kunnen ingezet worden.

Research Data Management

Een stappenplan

"RDM draagt bij tot een grotere zichtbaarheid en valorisatie van het onderzoek."

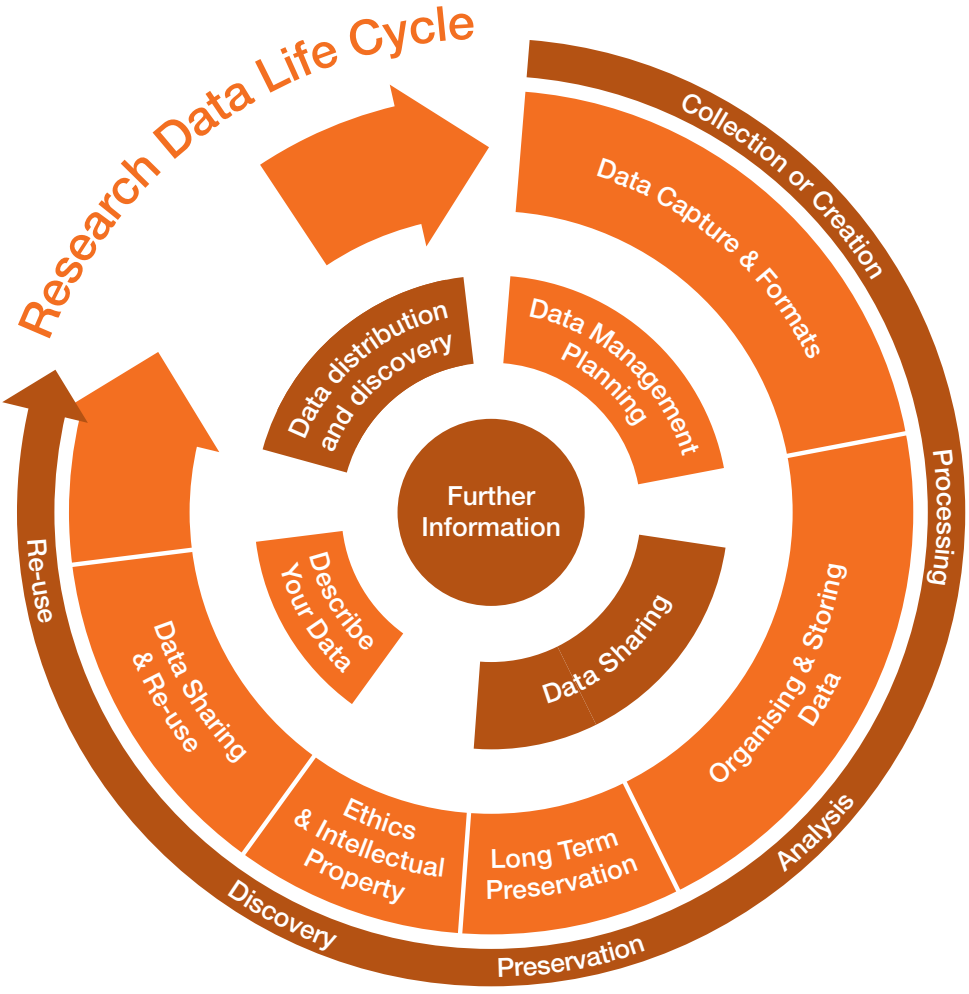

CC BY NC

Source: http://guides.library.uq.edu.au/research-data-management
Created by Helen Morgan
Artwork by Nadine Davidson-Wall
Adaptations: e-Scholarship to more general approach for data sharing & distribution

Europeana Space

Een stimulerend netwerk voor de creatieve sector



Europeana Space is een project dat Europa's uitgebreid digitaal patrimonium van cultureel erfgoed wil inzetten om de creatieve industrie nieuwe impulsen te geven. Wat dit precies inhoudt en hoe deze doelstelling gerealiseerd kan worden, verneemt u in de internationale visietekst van Fred Truyen, hoogleraar aan de Faculteit Letteren van de KU Leuven.

The impact of new media on photography

The internet and smartphone have changed photography irrevocably with selfies, Instagram and GoPro's. The sheer ubiquity of images, has completely transformed the place of photography in daily life and had a profound effect on professional photography. Currently there is an enormous wealth of photographic heritage from trusted sources available on platforms such as Europeana, Wikimedia Commons, Flickr commons and the likes, where high digital quality is paired with useful metadata.

Europeana Space Photography goes for innovation

The Europeana Space Photography pilot is designed to explore how this vast digital cultural heritage can be exploited in new applications, practices and business models. During the Europeana Photography project, some of the partners contributed almost half a million images from early photography to Europeana, all digitized to the highest standards. Not only are these images true to the source, state-of-the-art digitization also implies that a maximum of information in the analogue source is translated into the digital file. This was previously demonstrated in the exhibition "All our Yesterdays", where early photographs were reprinted in a breathtakingly high quality manner rendering a dynamic range that was not formerly available.

The aim of the Photography pilot has always been to pioneer and integrate innovation in photo agencies, archives, museums and education through the reuse of the photographic content available in Europeana and similar open repositories, mixed with copyrighted and user-generated content stemming from modern day photographic practices. A more durable and radical impact on innovation often comes from the availability of new sources and new raw materials. It is our opinion that the digital cultural heritage, which is now available through sources such as Europeana (with >30 million objects), is one such a new source.

How can users become more proactive in the reuse of digital photographic heritage in Europeana? How can they re-appropriate these contents as well as the past they represent, in their current and future cultural practices? How can this increase in the number of proactive users lead to the emergence of creative industries and how can new business models be built on top of this?

"Through an augmented reality application we aim at creating an interaction between the present and the past."

Innovating the current museum application

To find an answer to these questions, the Photography pilot defined three scenarios, each working on three different







"The aim has always been to pioneer."

levels. First of all, there is the museum application. There is already a multitude of apps available that can be used to innovate existing image businesses. Such as the Eureva Blinkster app, developed for the photography exhibition "All Our Yesterdays", which ran from February 1st till March 15th 2015. This app showed how image similarity recognition algorithms, can be used to enhance photo exhibition experiences. We carefully reviewed the possible showstoppers in applying these already existing technologies. The kind of innovation we considered for this scenario was not technological, it was focusing on innovation of procedures and approaches within the museum exhibition world.

Developing with LIBIS a website for online stories

The second scenario deals with story-telling web application. This is a website developed by LIBIS allowing end users to build online stories. These stories showcase a group of digital objects in combination with narrative text. After the creation of a personal account, users can start uploading their own digital objects such as their old family photo albums and combine them with online resources they selected from cultural portals such as Europeana. To enable the easy transfer and reuse of content found on Europeana and other cultural heritage repositories, a brand new plugin was created to connect to Europeana Space via an Application Programming Interface (API). As a result, visitors can now search from masses of online cultural heritage content directly through the storytelling application and select the objects they find suitable to create novel and personal stories and collections.

Creating an interaction between the present and the past

The third and last scenario is rooted in the idea of making it possible to layer historical images with actual experiences and other materials, such as maps and social user data. Through an augmented reality application we aim at creating an interaction between the present and the past. Based on a set of historical early photographs of Leuven, an algorithm has been developed matching old photos with the same locations as they look today. In this way, we want to challenge people to retake historical pictures matching the original ones as closely as possible. It is a fascinating way to re-discover the city's past and the history behind its walls and squares, through a visual experience of an instant time travel.

In brief

In this manner, the Photography pilot aims to strengthen the intermediate layers required for many of the new bright ideas and emerging valorisation processes. It is a matter of finding the links between the photographic heritage content, the wide variety of general public, amateurs, GLAM professionals and developers through an intermediate software architecture providing real role identification and sharing the task burden. Doing all of these things, while at the same time enhancing creative reuses and improving transparency on rights, is the real challenge.

Close-up of the Storytelling website

The Storytelling website is developed based on the opensoucrce content management system Omeka which LIBIS already uses in a number of projects for showcasing cultural heritage.

Omeka allows users to publish their digital content online and easily build virtual exhibitions or narratives without the need for programming skills. The software comes with a wide range of plugins that can be used to add additional functionalities.

"A website developed by LIBIS allowing end users to build online stories."

For the Photography pilot LIBIS adapted and redeveloped several of these plugins in order to incorporate more features and meet the requirements of a story-telling application, where end-users can search and use Europeana content to build their own stories and collections.

A brand new plugin was developed for this purpose. This plugin allows users to search and import content from external repositories (Europeana, DigitalNZ, MINT, The Rijksmuseum etc.). Just like the other Omeka plugins, It is also an open-source plugin.

The Storytelling website is currently being tested and evaluated by students from Cultural Heritage studies at KU Leuven after which some final adaptations to this pilot application will be made, before being released to the public.

More information on the Storytelling website can be found on LIBIS' website **www.libisplus.be/europeanaspace**

Photography pilot's blog **espacephotography.com**

The project website **www.europeana-space.eu**

Developed by LIBIS



Ex Libris lanceert jQuery.PRIMO

Created by LIBIS

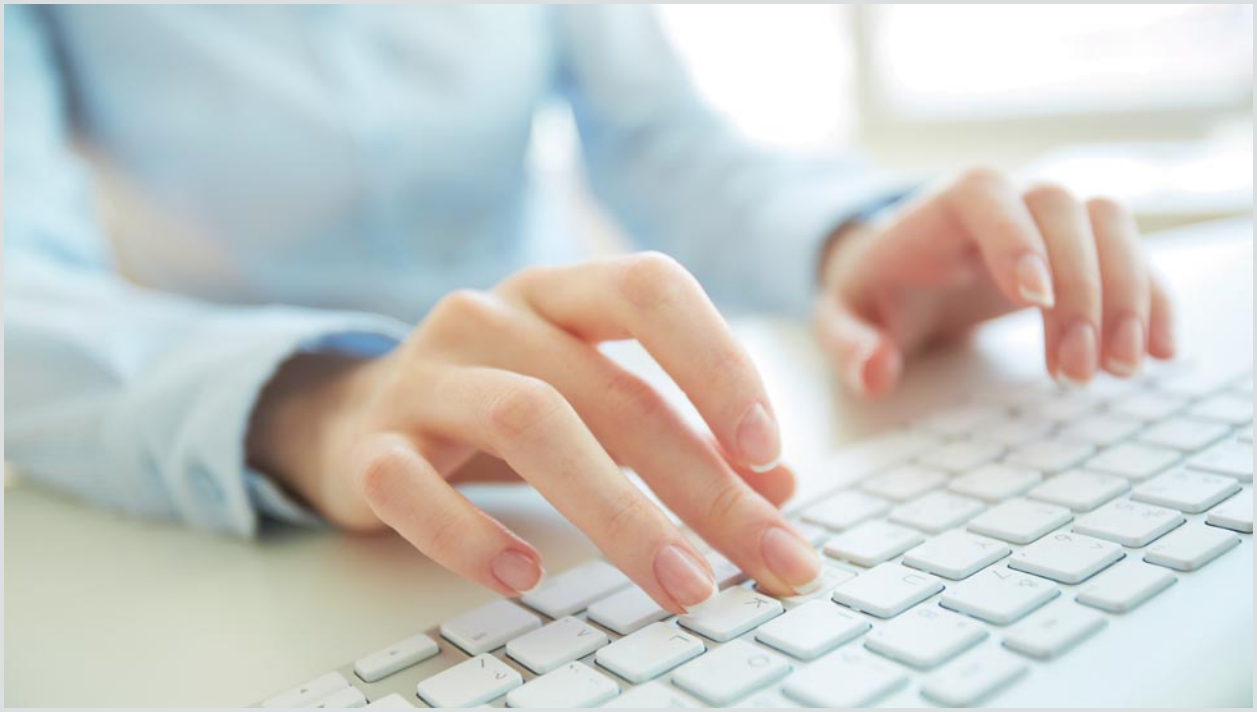



Recent ontwikkelde Mehmet Celik, Senior Business Consultant bij LIBIS, jQuery.PRIMO. Dit pakket betekent een grote vooruitgang voor ontwikkelaars. Zeker nu Ex Libris jQuery.PRIMO ook ter beschikking stelt van alle Primo-instellingen.

Het nut van deze code? jQuery.PRIMO vergemakkelijkt de toegang tot Primo-data die ontwikkelaars nodig hebben om eigen, bijkomende applicaties in Primo te ontwikkelen.

Enkele voorbeelden van applicaties die voor LIBISnet werden gecreëerd zijn time-outs, een suggestie om je aan te melden als off-campus gebruiker, het tonen van afbeeldingen van museale collecties (bijvoorbeeld uit de wetenschappelijke bibliotheek van de Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis), ... Samengevat: deze code maakt ontwikkelen binnen Primo eenvoudiger en efficiënter. En dit zowel voor beginnende als ervaren ontwikkelaars.

Deze blog geeft een uitgebreid overzicht: **developers.exlibrisgroup.com**



Citizen Science & Civic Epistemologies

“Citizen Science” of het betrekken van vrijwilligers bij wetenschappelijk onderzoek is niet langer een rariteit. In heel wat domeinen wint burgerparticipatie steeds meer terrein. Reden genoeg om even stil te staan bij Civic Epistemologies, een project dat helemaal kadert binnen Citizen Science en waaraan LIBIS meewerkte. Roxanne Wyns Business consultant bij LIBIS licht dit project dat kadert binnen Citizen Science toe.



Citizen Science

Achtergrondinformatie

Citizen Science is een term die gebruikt wordt voor wetenschappelijk onderzoek waarbij burgers betrokken worden. Burgers kunnen ingezet worden om data te verzamelen of om fondsen bij elkaar te brengen die het wetenschappelijk doel dienen. Waar crowdsourcing vooral over burgerparticipatie m.b.t. het verzamelen van ruwe data (e.g. jaarlijkse vogel- en vlindertelling) gaat, staat bij Citizen Science vooral de intellectuele bijdrage van de burger centraal. Citizen Science projecten zijn erop gericht zowel een meerwaarde voor de organiserende partij als de participerende burger te creëren.

CIVIC Epistemologies

Het project

CIVIC Epistemologies is een Europees initiatief met als ambitie de participatie van burgers aan wetenschappelijke projecten binnen het domein van geestes-wetenschappen, cultuur en erfgoed te stimuleren. Het uitgangspunt hierbij is dat technologie de geschikte middelen aanreikt om tot actieve participatie en creatieve oplossingen te komen.

In het kader van dit project onderzocht LIBIS samen met het instituut voor Culturele Studies van de Faculteit Letteren van de KU Leuven welke noden en uitdagingen effectieve burgerparticipatie met zich meebrengen. Zo kwam er een roadmap tot stand die de verschillende belangengroeperingen zoals academici en erfgoedprofessionals wegwijs maakt in het gebruik van e-infrastructuren en processen die kunnen helpen bij de organisatie van Citizen Science projecten.

Roadmap for Citizen Science “In the domain of cultural heritage and humanities”

De roadmap definieert de noden van de stakeholders samen met de uitdagingen en de hinderpalen die burgerparticipatie met zich meebrengen. Het beschrijft eveneens aan de hand van een concreet actieplan hoe je participatie van de burger aan onderzoeks-, cultuur- en erfgoedprojecten kan optimaliseren. Deze roadmap bundelt de bevindingen van een aantal bevragingen, onderzoeksresultaten en verschillende “case studies” die door de projectpartners van het CIVIC Epistemologies project, een internationaal consortium van





universiteiten, erfgoedinstellingen en infrastructuurproviders uitgevoerd werden. Samen met de afdeling Culturele Studies van de KU Leuven was LIBIS verantwoordelijk voor de “Strategische Onderzoeksagenda”. Dit document maakt deel uit van de roadmap en beschrijft Citizen Science vanuit het standpunt van de academische wereld.

Uitdagingen en kansen

Een kwestie van aanvaarding

Wordt het potentieel van burgerparticipatie binnen wetenschappelijk onderzoek voldoende benut? Een bevraging die door de Europese Commissie georganiseerd werd in het kader van “Science 2.0: Science in transition” gaf aan dat universiteiten, onderzoekers, bibliotheken en programmabeheerders het potentieel van burgerparticipatie weliswaar erkennen maar er vandaag een lage prioriteit aan geven en vooral om meer debat vragen.

LIBIS’ BIJDRAGE

LIBIS was eveneens verantwoordelijk voor het rapport **“Learning resources”.** Deze praktische gids omschrijft de verschillende stappen die nodig zijn om tot een efficiënte planning en uitvoering van een Citizen Science project te komen.

Domeinen binnen natuurwetenschappen zoals biodiversiteit zetten echter al sterk in op Citizen Science. Zij werken met de burger samen zowel om data te verzamelen als te verwerken. Handleidingen zoals “Guide to Citizen Science: developing, implementing and evaluating Citizen Science to study biodiversity and the environment in the UK” leveren een positieve bijdrage in de aanvaarding van burgerparticipatie binnen de academische wereld.

Een draagvlak creëren

Onderzoek toont aan dat de beperkte aanwezigheid van Citizen Science projecten veel te maken heeft met de scepsis die er bestaat rond de kwaliteit van data die door niet-specialisten aangeleverd worden. Die twijfel situeert zich op twee vlakken. De onderzoeker is niet overtuigd dat een vrijwilliger erin slaagt om data van een even hoogstaande kwaliteit als een specialist te leveren. Een ander heikel punt is dat onderzoekers bezorgd zijn over eventuele negatieve reacties van hun collega’s.

Verschillende studies tonen nochtans aan dat de datakwaliteit bij burgerparticipatie hoog is. Meer nog, de meeste onderzoekers reageren in werkelijkheid positief op het inzetten van vrijwilligers in bepaalde delen van het onderzoeksproces. Een goed databeheerplan met de nodige aandacht voor datacollectie en procedures rond kwaliteitscontrole zijn zinvol om de scepsis rond burgerparticipatie weg te nemen. En wat met vragen over de intellectuele eigendomsrechten van data die vrijwilligers aanleveren of de aanwezigheid van IT-vaardigheden binnen de instelling of de duur van het engagement van vrijwilligers? Het zijn allemaal onderwerpen die niet langer een struikelblok hoeven te vormen. Een goed doordacht projectplan dat rekening houdt met de verschillende stakeholders en de nodige middelen waarmee vrijwilligers ondersteund worden is het beste antwoord om de vruchten van Citizen Science te plukken.

Planning is dé sleutel

Het voorbereidende planningswerk is een essentieel onderdeel van een succesvol Citizen Science project. Zo besteedt het "Learning Resrouces Resport" dan ook aandacht aan een aantal aspecten die cruciaal zijn bij de planning en organisatie van zo’n project. Dit rapport heeft weliswaar niet de ambitie een volledig overzicht van alle aspecten van projectplanning te bieden. Het wil in de eerste plaats onderzoekers en professionals binnen de cultureel-erfgoedsector inzichten bijbrengen rond zowel project design, community engagement, data collectie procedures als technologieën en sustainability planning. Intellectuele eigendomsrechten en gebruikersovereenkomsten krijgen bijzondere aandacht in het hoofdstuk “IPR Guidebook”.



De 5 parameters voor een succesvol Citizen Science project

1 Projectdesign

- Definieer je doelstellingen.
- Stel jezelf de vraag of een Citizen Science project de beste weg is om je doel te bereiken.
- Bepaal welke toegevoegde waarde dit project levert aan de onderzoeker, de organisatie en de vrijwilligers.
- Kijk of er bestaande projecten zijn waarvan je expertise of technologieën kunt benutten.
- Vergeet niet een projectcharter op te stellen waarin de omvang, doelstellingen, middelen en verschillende verantwoordelijkheden gedefinieerd worden.

De voordelen van een projectcharter

- duidelijkheid
- transparantie
- heldere afspraken
- kompasfunctie

2 Community engagement

- Identificeer je doelpubliek: welk type vrijwilliger sluit aan bij je project?
- Definieer wat je van hen verwacht en voorzie de nodige opleiding en ondersteuning.
- Stel jezelf de vraag wat hun motivatie is om mee te werken aan dit project.
- Stel een rekruteringsplan op.
- Betrek je doelpubliek al in de beginfase en zie erop toe dat ze tijdens het ganse project gemotiveerd blijven.
- Maak gebruik van interactieve media zoals discussiefora.

Onthou dit ABC for public engagement

- **Aim for two-way engagement.** Ga voor een meerwaarde voor zowel de burger als de instelling.
- **Be part of your community.** Maak zelf deel uit van de gemeenschap. Zorg dat je online aanwezig bent.
- **Challenge for assumptions.** Durf vooroordelen rond niet-specialisten opzijzetten.

3 Datacollectieprocedures

- Zorg voor efficiënte procedures rond datacollectie en kwaliteitscontrole.
- Maak tijd voor een geschikte opleiding.

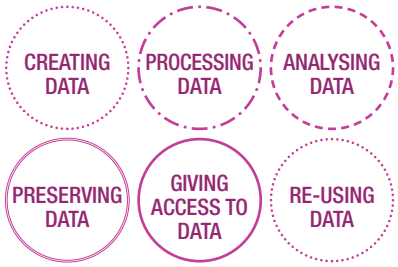

Bron: projects.oucs.ox.ac.uk/runcoco/index.html

4 Technologieën

- Als het niet echt hoeft, investeer dan niet in nieuwe technologieën. Ga na of er gelijkaardige projecten bestaan waarvoor al gelijkaardige technologie ontworpen werd.
- Onderzoek of je met service providers kunt samenwerken, vooraleer je de stap zet om zelf software te ontwikkelen.
- Is het noodzakelijk nieuwe tools te ontwikkelen, ga dan voor open en flexibele systemen.

De voordelen van een open systeem
- **dynamisch, met het oog op groei**
- **focus op samenwerking**
- **gericht op duurzame oplossingen**

5 Sustainability planning

- Hou de duurzaamheidsgraad van bij het begin in de gaten.
- Denk op langetermijn. Stel een plan op waarbij het onderhoud van de tools en de opslag van data ook na de projectfase opgevolgd worden.
- Indien mogelijk, kies voor een open source systeem wanneer nieuwe tools ontwikkeld worden.

Sustainability is een mind-set.
- **Denk duurzaam vanaf het begin.**
- **Integreer de duurzaamheids-gedachte doorheen de verschillende schakels van het project.**

Vragen over intellectuele eigendoms-rechten? De IPR-guide helpt je op weg.

De IPR-guide in het kort:

- algemene inleiding tot data policy;
- gebruikersvoorwaarden of user agreements;
- gebruikersovereenkomst of terms of use;
- juridische en ethische richtlijnen of legal & ethical guidelines;
- privacyverklaring of privacy policy.

Handige links:

www.civic-epistemologies.eu/project
www.libisplus.be/civic-epistemologies

Alma Analytics

Nu ook live binnen LIBISnet

De term Alma Analytics is je waarschijnlijk niet onbekend. Alma bevat heel wat waardevol cijfermateriaal over de werking en het gebruik van jouw bibliotheek. Om dit te vertalen naar statistieken en rapporten maken we gebruik van Alma Analytics.

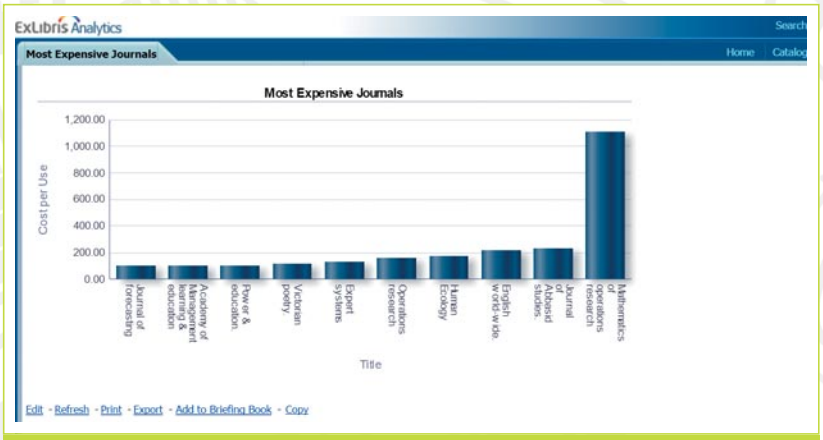

Costusage

Business intelligence als doelstelling

Een efficiënte back office waar je al je bronmaterialen (print, elektronisch en digitaal) op één centrale plaats en via één centraal systeem kan beheren; zo kan je Alma samenvatten. Om dit Unified Resource Management systeem zoveel mogelijk af te stemmen op de werkelijke noden van je instelling, werd Alma Analytics in het leven geroepen.

Met Alma Analytics kan je namelijk allerlei rapporten zoals circulatiestatistieken, leveranciersrapporten, uitleenoverzichten, ... raadplegen. Meer nog, je kan ook rapporten aanpassen zodat je precies die informatie die jouw organisatie aanbelangt, kan raadplegen. Resultaat? Gepersonaliseerde data worden omgezet tot kennis die je helpt om gefundeerde businessbeslissingen te nemen.



Costusage

Alma Analytics is gebaseerd op “Oracle Business Intelligence”. Deze applicatie wordt vooral in data warehouse omgevingen gebruikt waar grote verzamelingen data uit een bronsysteem naar een aparte database geëxporteerd worden. Daar bevinden deze grote hoeveelheden data zich in de geschikte omgeving om te transformeren in rapporten en statistieken. De meerwaarde van een aparte ruimte bestaat erin dat de rapporteringsactiviteiten geen extra belasting voor het bronsysteem met zich meebrengen.

De rapporten van dichterbij bekeken



De rapporten geven verrassend veel interessante informatie. Bart Peeters, Alma Project Manager, licht er enkele toe:

- **Gebruikerskost van een abonnement op een elektronisch tijdschrift**
  "Doordat je exact de kostprijs van een elektronisch tijdschrift per gebruiker kan berekenen, beschik je over nuttige informatie die je kan helpen bij het beslissen of een abonnement al of niet verlengd wordt."
- **Praktische rapporten over de uitleningen**
  "Eén klik en je weet hoeveel uitleningen nog niet ingeleverd zijn en dus "overdue" zijn. Attenderingsberichten worden bovendien automatisch uitgestuurd."
- **Overzicht van aangemaakte en geëditeerde records**
  "De bibliografische records die aangemaakt werden, worden zeer overzichtelijk weergegeven. Op een eenvoudige manier kom je erachter hoeveel bibliografische beschrijvingen gecreëerd of aangepast werden."
- **Rapporten in verband met inningen**
  "Wil je weten hoeveel achterstallige boetes er nog zijn? Of hoeveel lidmaatschappen nog onbetaald zijn? Het rapport "unpaid fines/fees" van Alma Analytics vertelt het je."

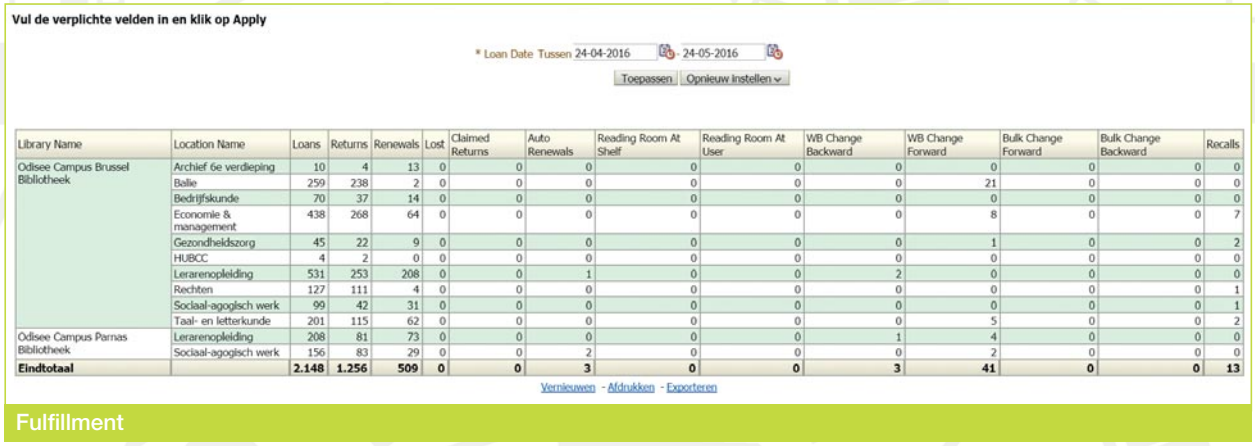

Vul de verplichte velden in en klik op Apply

* Loan Date Tussen 24-04-2016 - 24-05-2016

Toepassen | Opnieuw instellen

Library Name	Location Name	Loans	Returns	Renewals	Lost	Claimed Returns	Auto Renewals	Reading Room At Shelf	Reading Room At User	WB Change Backward	WB Change Forward	Bulk Change Forward	Bulk Change Backward	Recalls
Odisee Campus Brussel Bibliotheek	Archief 6e verdieping	10	4	13	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Balie	259	238	2	0	0	0	0	0	0	21	0	0	0
	Bedrijfskunde	70	37	14	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Economie & management	438	268	64	0	0	0	0	0	0	8	0	0	7
	Gezondheidszorg	45	22	9	0	0	0	0	0	0	1	0	0	2
	HUBCC	4	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
	Lerarenopleiding	531	253	208	0	0	1	0	0	2	0	0	0	0
	Rechten	127	111	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	Sociaal-agogisch werk	99	42	31	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1
	Taal- en letterkunde	201	115	62	0	0	0	0	0	0	5	0	0	2
Odisee Campus Parnas Bibliotheek	Lerarenopleiding	208	81	73	0	0	0	0	0	1	4	0	0	0
	Sociaal-agogisch werk	156	83	29	0	0	2	0	0	0	2	0	0	0
Eindtotaal		**2.148**	**1.256**	**509**	**0**	**0**	**3**	**0**	**0**	**3**	**41**	**0**	**0**	**13**

Vernieuwen - Afdrukken - Exporteren

Fulfillment

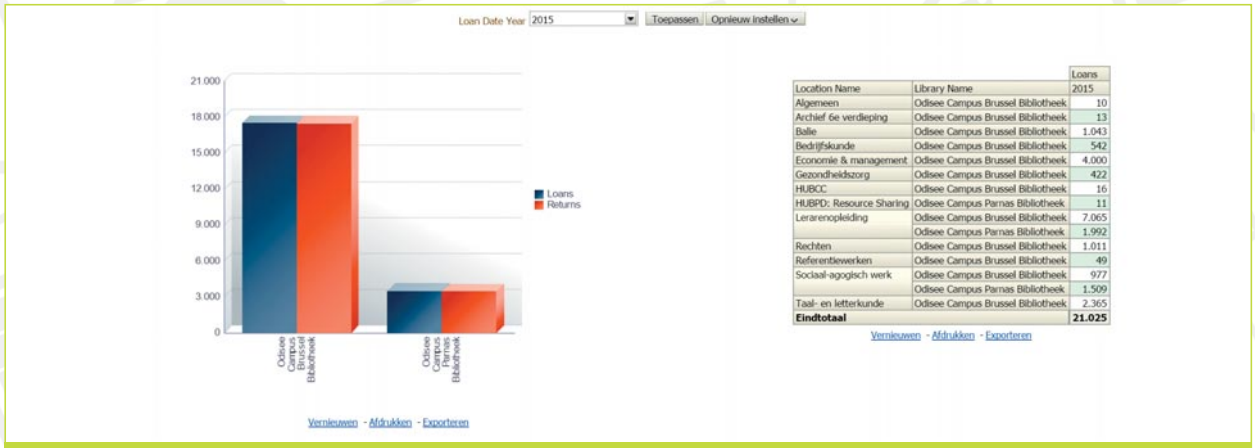

Loan Date Year 2015

Toepassen | Opnieuw instellen

Location Name	Library Name	Loans 2015
Algemeen	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	10
Archief 6e verdieping	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	13
Balie	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	1.043
Bedrijfskunde	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	542
Economie & management	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	4.000
Gezondheidszorg	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	422
HUBCC	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	16
HUBPD; Resource Sharing	Odisee Campus Parnas Bibliotheek	11
Lerarenopleiding	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	7.065
	Odisee Campus Parnas Bibliotheek	1.992
Rechten	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	1.011
Referentiewerken	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	49
Sociaal-agogisch werk	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	977
	Odisee Campus Parnas Bibliotheek	1.509
Taal- en letterkunde	Odisee Campus Brussel Bibliotheek	2.365
Eindtotaal		**21.025**

Vernieuwen - Afdrukken - Exporteren

Fulfillment

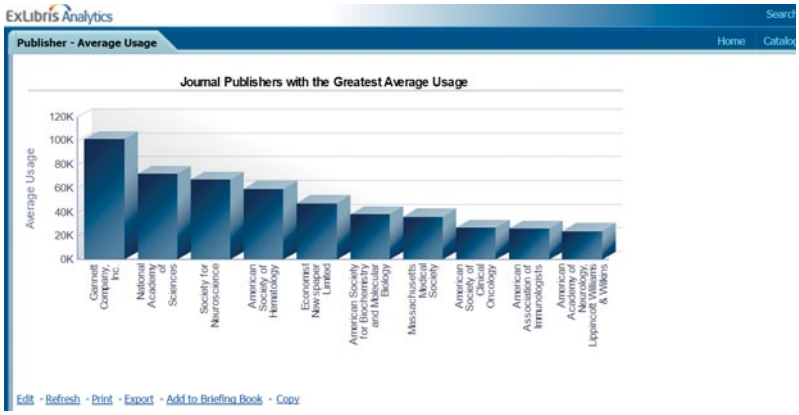

Usage

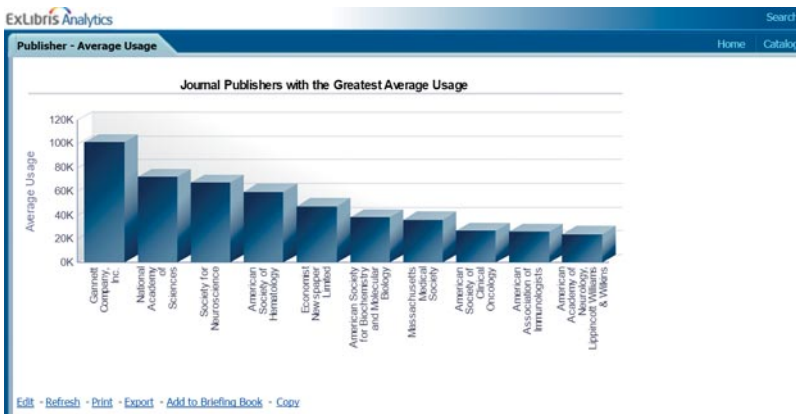

Usage

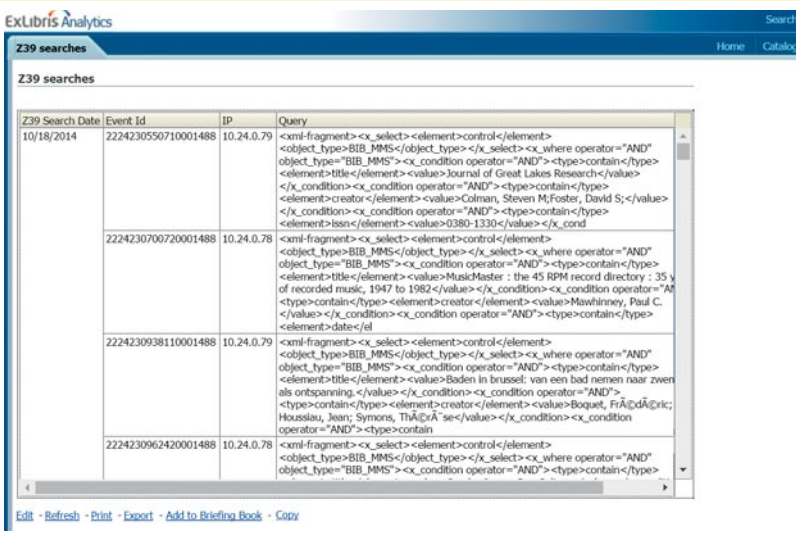

Events

Achter de schermen van Alma Analytics

Alma Analytics werkt met autorisaties. De persoon die de toelating krijgt, kan queries of analyses maken. Dit gebeurt in de zogenaamde “subject areas”. Elk van deze areas focust op een specifiek facet van het beheer van je bibliotheek of documentatiecentrum. Handig om weten is dat de rapporten die je wenst, in verschillende formaten (pdf, excel, powerpoint, csv, ...) kunnen aangemaakt worden en automatisch via e-mail kunnen verstuurd worden op een tijdstip dat jij bepaalt.

Alma Analytics op maat van LIBISnet

Nu Alma Analytics binnen LIBISnet up and running is, zijn de gangbare rapporten die Ex Libris aanlevert, ook de “canned reports” genoemd, toegankelijk. We willen echter een stap verder gaan en ook een aantal rapporten activeren die zich specifiek richten op de noden die binnen ons netwerk leven.

Welke rapporten zijn dit? Het is een vraag die we aan meerdere LIBISnet werkgroepen stelden. De komende maanden zullen we zicht krijgen op hun antwoorden en bevindingen. Op basis van hun feedback zullen we dan overgaan tot het verhelderen, aanpassen en vernieuwen van de rapporten. Dit wordt geen eenmalige oefening. Het is namelijk onze ambitie om Alma Analytics op continue basis te evalueren en verder te blijven optimaliseren.

De LIBIS Helpdesk

Welkom bij onze helpdesk. De plek waar je moet zijn voor antwoorden op al je vragen rond onze applicaties.



HULP NODIG? MAIL NAAR HELPDESK@LIBIS.BE

Wist je dat ...

je met je vragen rond onze diensten en producten altijd bij onze helpdesk terechtkan? Heb je wat extra begeleiding nodig bij het gebruik van een applicatie of werkt een bepaalde functionaliteit niet naar behoren, aarzel dan niet om dit aan onze helpdesk te melden. Onze helpdeskmedewerkers zijn niet alleen goed geplaatst om je een onderbouwd antwoord te geven maar ook om je probleem snel op te lossen. Zij zorgen er ook voor dat bepaalde zaken op een doortastende manier – doorheen het hele LIBIS netwerk – aangepakt worden.

Waarom een centraal systeem?

Het voordeel van al je vragen en opmerkingen centraal te melden, gaat verder dan snelle opvolging. Een centraal aanmeldingspunt zorgt ervoor dat bepaalde onregelmatigheden die voor het ganse netwerk gelden, snel in de kiem kunnen gesmoord worden. Het helpt ons bovendien om de andere leden van het netwerk snel te informeren en op die manier proactief te handelen.

Onze plannen voor de toekomst?

Zoals alle software vandaag snel evolueert, zo ook staat de helpdesk software niet stil. Momenteel zijn we een nieuwe, in the cloud applicatie aan het testen. Deze nieuwe software scoort sterk op visualisatie.

Zo wordt bijvoorbeeld de rapportering van de meldingen op een zeer overzichtelijke manier weergegeven. Binnenkort starten we een pilootproject met enkele partners om een aantal facetten van deze nieuwe applicatie verder te testen. Werkt alles volgens onze verwachtingen, dan plannen we nog dit jaar een volledige “release” van onze nieuwe helpdesk.

Hoe werkt het?

1. Je melding komt binnen bij de helpdesk
2. Je melding wordt gekoppeld aan een volgnummer
3. Je krijgt een melding van ontvangst
4. Een mail wordt naar onze dispatcher verstuurd
5. Onze dispatcher bepaalt wie je vraag opvolgt of onderzoekt
6. Je vraag wordt opgevolgd
7. De status wordt je per mail bevestigd

De maximum doorlooptijd waarnaar we streven, is twee werkdagen. Uiteraard doen we ons best om je sneller een antwoord te geven maar veel hangt af van de complexiteit en of we externe partners bij je vraag moeten betrekken.

LIMO'S NIEUWE USER INTERFACE EEN DOORDACHT PROCES

Wist je dat Limo in september een nieuwe look krijgt met aandacht voor de weergave op tablets en smartphones? Het is een eerste stap in afwachting van een nieuwe user interface met nieuwe functionaliteiten. Bij dit vernieuwingsproces werd LIBIS actief betrokken als development partner van Ex Libris. Een belangrijke taak bestond erin de noden van de eindgebruikers van Limo in kaart te brengen. Samen met Veerle Kerstens, Project Manager, nemen we een kijkje achter de schermen van dit proces.

Limo met nieuwe user interface

limo.libis.be

Hoe de nieuwe user interface tot stand kwam

Aandachtspunten

In 2015 besloot Ex Libris om de gebruikersinterface van de Primo software te vernieuwen. Feedback toonde aan dat een aantal punten aan verbetering toe waren. De inzet bestond erin om Primo intuïtiever te maken, de interactiviteit te verbeteren en de responsetijd te verhogen. Ook een frisse vormgeving en een aangepaste mobiele versie stonden op de agenda.

LIBIS als development partner

LIBIS werd als development partner bij het vernieuwingsproces betrokken. Onze rol bestond erin de aangepaste versies te testen en die dan af te toetsen met onze gebruikers. Hun feedback en onze bevindingen worden meegenomen in de ontwikkeling van een nieuwe UI.

Focusgroepen

We startten dit traject met een onderzoek naar de sterktes en zwaktes van Limo zodat we de belangrijkste aandachtspunten van onze gebruikers konden identificeren. We deden dit via focusgroepen die uit 6 tot 8 deelnemers samengesteld waren en bespraken hoe Limo nog beter kan inspelen op de noden van de gebruikers. Deze verwachtingen werden in kaart gebracht.

Een greep uit de plus- en minpunten

+ snelle opsporing van bepaalde punten
+ duidelijke symbolen voor materiaaltypes
+ heldere weergave van beschikbaarheid
+ handige links naar online artikels en boeken
+ toegang tot een heel groot aantal bronnen

- resultatenlijsten zijn niet voldoende overzichtelijk
- te veel clicks nodig om full text of plaatsingsnummer te raadplegen
- linking is niet altijd op artikelniveau
- graag meer info om de relevantie van zoekresultaten in te schatten
- vraag om specifieker te kunnen zoeken

Inventaris van succesfactoren

Gebaseerd op de input van de focusgroepen en de bevindingen uit de literatuur kwamen we tot een aantal succesfactoren waarmee we de verdere ontwikkeling en optimalisatie van Limo richting wilden geven. Dit waren: een intuïtief en aantrekkelijk design, een mobiele interface, sterke en relevante inhoud en actiegerichte werking. “Actiegericht” betekent hier dat het systeem anticipeert op datgene wat de gebruiker wil doen en hem in staat stelt dit zo snel en efficiënt mogelijk te doen. Verder zijn een rijkere inhoud uitbreiding van de mogelijkheden i.v.m. exploratie, navigatie en personalisatie belangrijk.

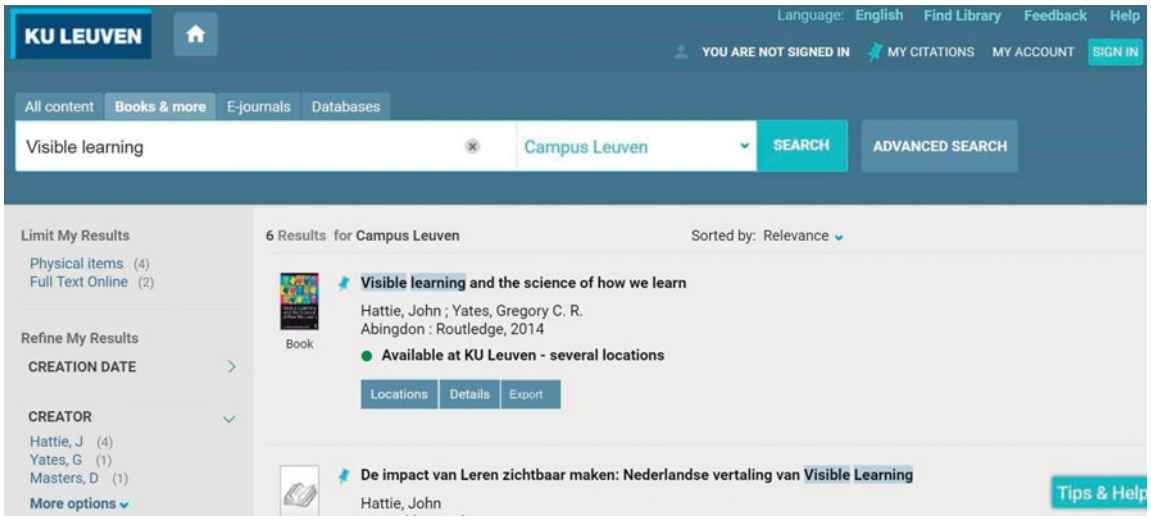

Voorbeeld nieuwe lay-out september 2016

Naar de toekomst toe

Waar staan we nu en hoe gaan we verder? De nieuwe user interface van Primo zal inspelen op een aantal van de verwachtingen die geformuleerd werden. De development partners zullen de realisatie ervan mee opvolgenen regelmatig usability testen uitvoeren. Daarnaast blijven we zelf oog hebben voor verdere optimalisaties en uitbreidingen.

Een doelgerichte aanpak

De nieuwe interface in ontwikkeling testen we o.m. via bruikbaarheidsonderzoek. We passen daarbij de methodologie toe die wordt omschreven in het boek “Rocket surgery. Made easy.” van Steven Krug. Hierin beschrijft hij hoe je op een pragmatische manier tot een daadwerkelijke optimalisering kan komen.



Voorbeeld nieuwe Limo-interface in ontwikkeling

In de praktijk betekende dit dat er met individuele testen gewerkt werd. Testpersonen werden gevraagd taken via Limo te verrichten en hierover hun ongezouten mening te geven. Nadat ze bepaalde taken uitgevoerd hadden, gaven ze een score voor gebruiksgemak, overzichtelijkheid en aantrekkelijkheid. Een team van bibliothecarissen en Limo-specialisten volgden deze handelingen in real time vanuit een observatiekamer. Deze bevindingen werden in gemeenschappelijke debriefings besproken en doorgegeven aan Ex Libris.

Seeing is believing

Waarom deze aanpak werkt? Doordat mensen uit verschillende teams betrokken worden, krijg je een totaalbenadering. Onderschat ook niet het effect waarbij men effectief ziet welke respons de gebruiker bij een bepaalde handeling krijgt en waarneemt welke “issues” hij ervaart. Het creëert een betrokkenheid die cruciaal is om tot een consensus te komen over verdere optimalisaties. Dezelfde methode passen we dan ook toe bij het voorbereiden van de nieuwe lay-out die in september live gaat.

De resultaten?

We verwachten dat de nieuwe user interface in de loop van 2017 uitgerold kan worden. Dat is nog even, maar de onderliggende architectuur wordt dan ook helemaal veranderd. Bij zo’n aanpassing ga je best niet over één nacht ijs. Het plan bestaat erin dat we de nieuwe interface gedurende een bepaalde tijd parallel met de huidige versie van Limo aanbieden zodat gebruikers op eigen tempo de overstap kunnen maken. Dit betekent echter niet dat er voordien niets meer verandert aan Limo. In september zal een nieuwe lay-out, met aandacht voor de weergave op tablets en smartphones live gaan. September 2016 wordt dus niet alleen de start van een nieuw schooljaar maar ook het begin van een nieuw hoofdstuk van Limo.

LIBISNET GEBRUIKERS-DAG

Het is ondertussen meer dan een half jaar geleden dat de LIBISnet gebruikersdag plaatsvond in Brugge. Een dag waar we niet enkel tijd maakten om informatie uit te wisselen en te netwerken maar ook om de deelnemers te bevragen over de LIBISnet gebruikersdag en het LIBISzine. Een samen-vatting van de bevindingen.

Bevraging LIBISnet gebruikersdag 2015

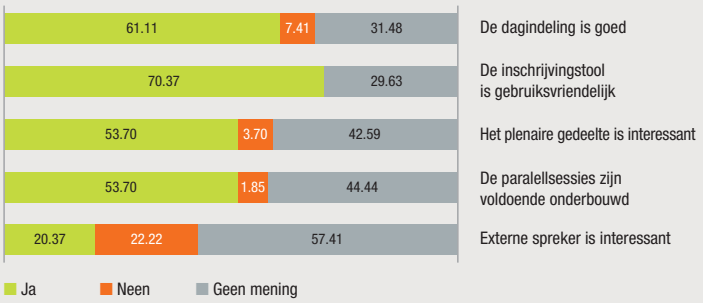

Interessant om weten

De LIBISnet gebruikersdag wordt ervaren als een ideale gelegenheid om te netwerken en informatie te verzamelen zodat men op de hoogte blijft van wat er beweegt binnen LIBIS en de wereld van bibliotheken en informatie-instellingen.

Wat nemen we mee?

Een LIBISnet gebruikersdag in de maand december vindt men niet echt een goed idee. Voor vele mensen is december een bijzonder drukke maand. Vandaar dat we onze volgende gebruikersdag een maand vroeger, in november, laten doorgaan.

Het tijdsschema is voor sommige deelnemers net iets te strak. We zijn ons hiervan bewust maar willen natuurlijk op zo'n dag zoveel mogelijk informatie doorgeven. De receptie blijft het ideale moment om te netwerken.



Bevraging LIBISzine

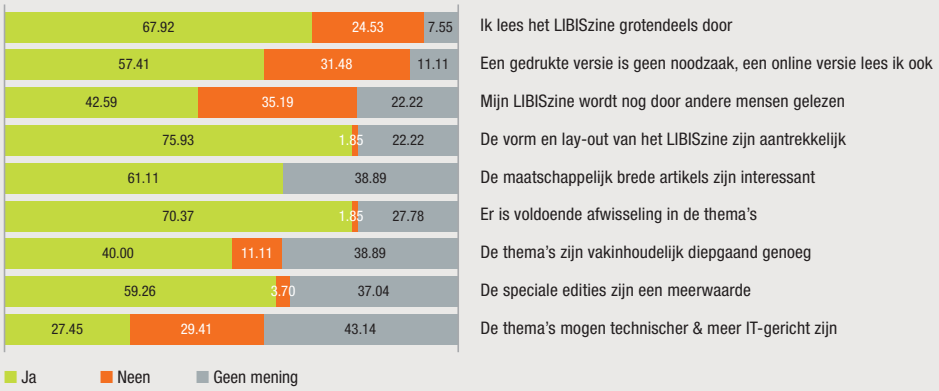

Interessant om weten

Het LIBISzine wordt gewaardeerd omwille van z'n vakliteratuur en informatie over het netwerk. Onze lezers leren graag iets bij zowel over de LIBIS dienstverleningen als over de mensen binnen het netwerk. Zowel vakinhoudelijke onderwerpen als breed maatschappelijke artikels vindt men thuishoren in het magazine.

Een gedrukte of digitale LIBISzine? Het antwoord laat zich raden: steeds meer lezers geven aan dat een gedrukte versie mooi meegenomen, maar geen absolute must is. Een digitale versie wordt als een volwaardig alternatief gezien.

Wat nemen we mee?

Het blijkt dat niet iedereen die een LIBISzine wenst te ontvangen die ook effectief ontvangt. Elke bibliotheek krijgt één of twee exemplaren toegestuurd maar blijkbaar komen die niet altijd bij de juiste persoon terecht. Indien dit voor jouw bibliotheek het geval is, gelieve dan je naam en adres te sturen naar *helpdesk@libis.be* met de vermelding "database LIBISzine". We doen dan het nodige zodat je naam aan onze mailinglijst toegevoegd wordt. We zullen ook een e-mail uitsturen wanneer je het LIBISzine in je brievenbus mag verwachten en het op onze website beschikbaar is. **www.libisplus.be/libiszine**



BIB IN DE KIJKER LUCA SCHOOL OF ARTS CAMPUS (C-MINE GENK)

C-mine in Genk is een biotoop voor jonge, creatieve bedrijven. In het hart van dit centrum bevindt zich LUCA School of Arts. Een hogeschool voor studenten die voor een creatieve studierichting in Audiovisuele & Beeldende Kunsten of Product-design kiezen. Voor hun opzoekingswerk kunnen ze terecht in een rijk gevulde mediatheek. Zullen we je voorstellen aan Hilde Nelissen, de vrouw die deze collectie met hart en ziel beheert?



Over beeldende en andere kunsten

Onze collectie bestaat uit zo'n 6.000 boeken, een 30-tal tijdschrifttitels, 1.300 dvd's en een aantal cd's met geluiden en rechtenvrije muziek. Het spreekt voor zich dat de onderwerpen helemaal in lijn liggen van de richtingen die je op onze school kan volgen. De boeken die het meest succes hebben, zijn de monografieën van fotografen zoals Carl De Keyser. Daarnaast doet ook de literatuur rond animatiefilms en product-design het goed. Het SISO-systeem wordt als basis voor de plaatsing gebruikt, weliswaar uitgebreid en aangepast aan de specifieke noden van onze bibliotheek. Het laatste jaar stellen we vast dat onze collectie, vooral de dvd's, steeds minder geraadpleegd worden. Allicht heeft dit te maken met het Google-fenomeen. Studenten gaan er steeds meer van uit dat het internet de enige plek is waar ze informatie kunnen vinden. Wij maken er met onze bibliotheek een punt van om het tegendeel te bewijzen.

De pluspunten van een netwerk

We ervaren het als een sterk punt dat onze gebruikers via Primo Central rechtstreeks toegang krijgen tot een aantal databanken die onze instelling in licentie heeft. EBSCO en Springer bijvoorbeeld leveren een rijke verzameling van artikels over kunstdisciplines, ontwerpmethodieken en ergononomie. Omdat deze databanken via Limo ontsloten worden, verloopt het opzoeken van informatie vlot. Je moet gewoon een trefwoord ingeven en je krijgt een overzicht van de publicaties (fysieke en digitale exemplaren) die over dit onderwerp verschenen zijn. Een tweede voordeel is dat we regelmatig via het IBL-systeem een aanvraag krijgen om een publicatie uit onze collectie te lenen. Eigenlijk ben ik daar best fier op. Dit toont aan dat we over een waardevolle collectie met unieke stukken beschikken.

De weg naar de bibliotheek tonen

Dit jaar starten we met een nieuw project waarbij we onze studenten bewust willen maken van de meerwaarde die een bibliotheek te bieden heeft. In de lessen informatievaardigheden leg ik uit hoe Limo werkt. Zo leren ze me niet alleen als bibliothecaris van hun hogeschool kennen, maar weten ze ook dat ze bij iemand terechtkunnen die hen kan wegwijs maken bij hun zoektocht naar informatie. Bovendien zullen ze door deze inwijding in Limo meer geneigd zijn om dit zoekplatform te gebruiken. Ik wil hen echt aantonen dat er meer is dan Google en dat Limo hen toegang geeft tot een catagolus waarin ze waardevolle, wetenschappelijk gevalideerde informatie kunnen vinden. Studenten zijn zich vaak niet bewust dat er naast het internet nog een andere wereld bestaat waarbinnen ze heel wat interessante ontdekkingen kunnen doen.

De interesse van onze gebruikers wordt ook gewekt door op onze Facebook-pagina een melding te plaatsen telkens er een interessante titel binnenkomt. Zo kan onze community de nieuwe aanwinsten op de voet volgen. Het is leuk als iemand positief reageert door de titel snel te komen lenen.



De bibliotheek opnieuw valoriseren

Zelf zie ik het als mijn verantwoordelijkheid om binnen onze academie de bibliotheek opnieuw wat populairder te maken. Vandaar dat ik met veel plezier studenten persoonlijk begeleid en tijd maak om te tonen welke informatie ze hier allemaal kunnen vinden. Studenten animatie bijvoorbeeld vinden immers niet alleen inspiratie in de boeken van “animatiefilm” – ik wijs hen graag de weg naar extra inspiratiebronnen in de rubriek “illustratie” of “fotografie”. Als ik zie dat dit hen kan inspireren, voel ik me een bijzonder tevreden bibliothecaris.

Desondanks is er de voorbije jaren heel wat veranderd. Je kan niet anders dan vaststellen dat steeds minder studenten en docenten nog door een bibliotheek begeesterd worden. Laten we hier vooral niet te nostalgisch over doen maar kijken hoe we de bibliotheek opnieuw kunnen valoriseren.

Zien en gezien worden

Als je zoals ik alleen instaat voor het managen van een bibliotheek, is het concept van “shared catalography” zeer welkom. Met Alma is dat mogelijk en dat bespaart me flink wat tijd. Op die manier hoef ik niet telkens van nul te beginnen. Heeft iemand binnen het netwerk de beschrijving van het boek al ingegeven, dan kan ik die informatie gewoon binnenhalen. Wil ik er nog iets aan toevoegen, dan kan dat ook. Deze efficiënte manier van werken is voor mij één van de sterkste punten van LIBISnet. Een tweede positief element is de transparantie. Dankzij het netwerk kan je elkaars collectie raadplegen. Je ziet de andere maar de andere ziet ook jou. En wat ontstaat er als mensen naar elkaar kijken? Inderdaad, dan komen er interessante uitwisselingen tot stand. Als ik bijvoorbeeld zie dat een andere LUCA-school de cataloog van de Biënnale van Venetië al in zijn bezit heeft, dan ga ik dat soort publicatie niet zelf aankopen maar op het gepaste moment via IBL aanvragen. Op die manier kunnen we dus gerichter aankopen. Niet onbelangrijk in deze moeilijke, budgettaire tijden.

De nieuwe bibliotheek

Een initiatief waar ik helemaal achtersta en me ook actief voor inzet, is “Cycling for libraries”. Het is een ongewone maar tegelijkertijd heel bijzondere “unconference” voor bibliothecarissen van over de hele wereld. In 2011 zijn we met een 100-tal bibliothecarissen van Berlijn naar Kopenhagen gefietst. Onderweg bezoeken we bibliotheken, wordt er genetwerkt en gediscussieerd over ons werk. Na zo’n week fietsen, overleggen en discussiëren kom je met nieuwe ideeën en energie terug. Dit is nodig, want laat dat duidelijk zijn: hoewel de digitalisering de bibliotheek wat in het defensief gedrukt heeft, blijf ik geloven in de toegevoegde waarde die wij aan een samenleving te bieden hebben. Het komt erop aan die meerwaarde kenbaar te maken. Sociale media kunnen hierbij helpen.

Maar naast sociale media wil ik ook voluit blijven inzetten op de interactie tussen de bibliotheekgebruiker en mezelf. Ik vind het nu eenmaal fijn om studenten wegwijs te maken en hen parels van informatie te helpen ontdekken. Daarom vraag ik bijvoorbeeld aan onze docenten me te laten weten rond welke onderwerpen de studenten hun thesis gaan maken. Op basis van hun input, bezorg ik de student dan informatie op maat van hun onderwerpkeuze.

Ik ben dan ook een voorstander van “rent a librarian”. Een concept waarbij je naargelang het onderwerp assistentie krijgt van een bibliothecaris. De toekomst van onze sector zou wel eens van de kwaliteit van dit soort gepersonaliseerde en gespecialiseerde dienstverlening kunnen afhangen.

**SISO (Schema voor indeling van de Systematische Catalogus in Openbare Bibliotheken) is een numeriek indelingsschema voor de non-fictie collecties in een bibliotheek. Elk werk krijgt een nummer dat tegelijkertijd het onderwerp en de plaatsing in de bibliotheek aangeeft.*

DE LIBISNET WERK-GROEPEN

Met de switch naar Alma zijn er een aantal werkprocessen veranderd, het gevolg is dat ook de LIBISnet werkgroepen een nieuw elan hebben gekregen. Zij zijn immers het best geplaatst om de bijkomende functionaliteiten en de werking van het vernieuwde bibliotheek-systeem te evalueren en te optimaliseren.

Achtergrond

Al van bij de start van LIBISnet hebben werkgroepen een belangrijke rol gespeeld bij het uitwisselen van nuttige informatie, het bespreken van aandachtspunten en het gezamenlijk definiëren van optimalisaties.

Tijdens de vergaderingen en workshops worden allerlei functionaliteiten, procedures en afspraken in alle openheid met elkaar besproken. Hierdoor krijg je een inspirerende omgeving waarbinnen niet alleen probleemoplossend maar ook toekomstgericht gedacht en gehandeld wordt.

1. WERKGROEP LIMO

VOORZITTER Chris Schoeven - **SECRETARIS** Veerle Kestens

DOELSTELLING
Deze werkgroep organiseert testsessies waarin de nieuwe releases van Limo getest worden. Hun streefdoel is in de eerste plaats de gebruiksriendelijkheid van deze web-gebruikersinterface verder te optimaliseren en op basis van informatie rond zoekopdrachten collecties zoveel mogelijk op de noden van de gebruikers af te stemmen.

SUBWERKGROEP
"Statistieken"

"Onze werkgroep bestaat uit een zeer actieve groep mensen, die instaan voor de verdere ontwikkeling van Limo. We komen tweemaandelijks samen, vergaderen tussentijds met de werkgroep statistieken, organiseren feedbacksessies en usability tests met gebruikers en proberen al deze input, onder deskundige technische begeleiding van LIBIS medewerkers, in de praktijk te brengen. We krijgen graag input van alle betrokkenen. Dus, aarzel niet om ons een mail te sturen (helpdesk@libis.be) of gebruik de feedbackknop van Limo."

Chris Schroeven, Bibliotheek Sociale Wetenschappen, KU Leuven

2. WERKGROEP RESOURCE MANAGEMENT

VOORZITTER Luc Lannoy - **SECRETARIS** Bart Peeters

DOELSTELLING
Deze werkgroep staat open voor iedereen die geïnteresseerd is één of meerdere facetten van resource management van zowel print, elektronische als digitale bronnen. De insteek is processen rond het beschrijven en onderhouden van het materiaal te vereenvoudigen en te verfijnen.

SUBWERKGROEP
"Schoolboeken Associatie KU Leuven", "Oude drukken en handschriften", "Onderwerpontsluiting", "Statistieken en rapporten" en "Online resources"

"Met de Werkgroep Resource Management willen we de Alma functionaliteit en de "inhoudelijke" manier van werken maximaal op elkaar afstemmen. LIBISnet-breed blijven de noden/behoeften talrijk en heterogeen; en zijn het aantal werkpunten navenant. Maar uiteindelijk focussen ze allemaal op één gemeenschappelijk doel: een sterke, consistente zoekomgeving en relevante resultaten. Het blijft een permanente uitdaging in een snel en ingrijpend veranderend data-universum. De werkgroep moet hier mee de sturende rol opnemen, met de expertise van zoveel mogelijk collega's als grote troef."

Luc Lannoy, UBD Metadata, KU Leuven

Werkgroepen

Met de komst van Alma is ook de doorstart van de LIBISnet werkgroepen gebeurd. Waar nodig is de doelstelling lichtjes aangepast en naast de plenaire werkgroepen werden ook een aantal subwerkgroepen opgericht. Zij zullen zich, eventueel tijdelijk, en naargelang de noden bezig houden met zeer specifieke deelgebieden zoals bijvoorbeeld statistieken en rapporten, documentatie, … Aan het hoofd van elk van deze werkgroepen staat een voorzitter die bijgestaan wordt door een secretaris. Laten we even halt houden bij elk van deze werkgroepen.

Goede redenen om tot een werkgroep toe te treden?

Het is een ideale manier om extra inzichten in onze apllicaties te verwerven, om op de hoogte te blijven van de recentste ontwikkelingen en – wie weet – om zelf expert in een bepaald toepassingsdomein te worden.

Ben je geïnteresseerd om toe te treden tot een werkgroep of subwerkgroep?
We zijn nog op zoek naar enthousiaste collega's. Ben je geïnteresseerd om toe te treden tot een werkgroep of subwerkgroep? Geef ons een seintje *helpdesk@libis.be*. We schrijven je graag in.

3. WERKGROEP ACQUISITIE

VOORZITTER Filip Neesen - **SECRETARIS** Gijs Noels

DOELSTELLING
In deze werkgroep worden vooral de verschillende facetten van een efficiënt aankoopbeheer onder de loep genomen. Hierbij is de optimalisatie van specifieke functionaliteiten de focus. Een belangrijk uitgangspunt is het verhogen van de rendabiliteit van het aankoopbeleid.

SUBWERKGROEP
"Periodieken", "Statistieken en rapporten" en "Documentatie"

"Binnen de werkgroep acquisitie testen we nieuwe ontwikkelingen van Alma uit en gieten deze in praktische workflows voor de medewerkers. Daarna brengen we deze workflows aan de man of vrouw in één van onze opleidingen of workshops. Print, elektronisch, boeken of tijdschriften, … het zit allemaal in onze scope."

Filip Neesen, Campusbibliotheek Humane Wetenschappen, KU Leuven

4. WERKGROEP FULFILLMENT

VOORZITTER Jorinde Sercu - **SECRETARIS** Evy De Wulf

DOELSTELLING
In deze werkgroep worden niet enkel de knelpunten rond het uitleenproces besproken. Er wordt vooral gekeken hoe we bestaande functionaliteiten in verband met circulatie en IBL verder kunnen bijschaven het uitleensysteem zo optimaal mogelijk werkt.

SUBWERKGROEP
"Statistieken en rapporten" en "Documentatie"

"Naast de nieuwe updates en knelpunten worden er in onze werkgroep ook best practices uitgewisseld tussen de verschillende instellingen en bibliotheken. Dit is handig omdat je binnen Fulfillment vele zaken op twee of drie manieren kan doen. Ook minder gekende of vergeten workflows worden op die manier opgefrist."

Jorinde Sercu, Bibliotheek Rechtsgeleerdheid, KU Leuven

DE MENS ACHTER LIBISnet



Naam
Fleur De Jaeger

M'n functie

Bibliothecaris bij het Koninklijk Museum voor Midden-Afrika (KMMA)

M'n professionele activiteit

Samen met m'n drie andere collega's staan wij in voor het beheren van de bibliotheek van het KMMA. Deze bib wordt vooral door de medewerkers van het wetenschappelijk instituut van KMMA benut maar ook externe bezoekers zijn van harte welkom.

M'n lievelingsboek

Ik ben niet zo'n grote romanlezer. Ik hou meer van informatieve boeken. Toch is er één boek dat een grote indruk op me gemaakt heeft: "De beproeving" van Stephen King. Dit fictieverhaal begint met het uitbreken van een dodelijk virus en van dan af word je meegevoerd in een wereld vol fantasie ...

M'n lievelingsfilm

Een film die ik al zeker vijf keer bekeken heb, is Lost Highway van David Lynch. De verhaallijn, de sfeer maar ook de muziek vormen een cocktail waarvan ik blijkbaar niet genoeg krijg.

M'n medium bij uitstek

Ik hou van Instagram. Zo heb ik onlangs een foto van mezelf gepost: het was een stralende zonnige dag waarop ik langs een ongerepte, Spaanse kust paardreed. Prachtig toch dat je zo'n zalig moment met anderen kunt delen.

M'n stoutste droom

Als grote paardenliefhebber beleef ik veel plezier aan het verzorgen van m'n twee paarden. Het zal je dan ook niet verwonderen dat ik wel al eens durf te dromen dat ik ergens in het wilde westen op een ranch werk en van 's ochtends tot 's avonds door paarden omringd ben.



LIBISzine is
een uitgave van:

LIBIS
INTO INFO

www.libis.be